

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

ПОДАЛЬША ПІДТРИМКА РЕФОРМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

2015-2019

Офіс Ради Європи в Україні

вул. Іллінська, 8, під'їзд 7, поверх 5, м. Київ, 04070, Україна
Tel: +380 44 425 02 62, 425 60 01 (вн. 117, 148, 162)
Fax: +38 044 425 60 01 (вн. 111)
<http://www.coe.int/web/kyiv>

[coe.int/en/web/criminal-justice-reform](http://www.coe.int/en/web/criminal-justice-reform)

Рада Європи є провідною правозахисною організацією континенту. Вона об'єднує 47 держав-членів, включно з усіма країнами Європейського Союзу. Усі держави-члени Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини – договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції у державах-членах.

www.coe.int

Проект впроваджується
Радою Європи та
фінаnsується Урядом Данії

ПРОЕКТ РАДИ ЄВРОПИ

**ПОДАЛЬША
ПІДТРИМКА РЕФОРМИ
КРИМІНАЛЬНОЇ
ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ**

м. Київ, 2019 р.

ЗМІСТ

Передмова Мортена Енберга	◆ 7
Вступ	◆ 9
Хронологія реформи	◆ 12
Діяльність Проекту в фотографіях	◆ 14
Діяльність Проекту в цифрах	◆ 18
Ключові досягнення	◆ 19
Стратегічні, законодавчі та інституційні реформи	◆ 19
Підвищення професійного рівня, ефективність і прозорість роботи	◆ 20
Свідчення про зміни	◆ 22
Методи досягнення результатів	◆ 25
Команда Проекту	◆ 26
Список абревіатур і скорочень	◆ 28

З моменту вступу України до Організації ще у 1995 році, реформа сектору кримінальної юстиції була центральним напрямом співпраці між Україною та Радою Європи щодо впровадження реформ.

Органи прокуратури та система безоплатної правової допомоги в Україні очолили процес реформи, оскільки ці інституції відіграють ключову роль у забезпеченні ефективності здійснення кримінальних проваджень, а також доступу до правової допомоги, гарантованих Європейською конвенцією з прав людини.

Проект «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні» є гарним прикладом плідної співпраці між українською владою та громадянським суспільством і нашого багаторічного партнерства з Урядом Данії, який фінансував цей проект.

Дві інституції-бенефіціари, а саме прокуратура та система безоплатної правової допомоги, пройшли довгий шлях у процесі реформи.

Станом на кінець 2018 року українська система безоплатної правової допомоги перетворилася на сучасну мережу з більш ніж 23 регіональними центрами та понад 550 бюро, що надають гарантовану державою правову допомогу близько одному мільйону клієнтів.

Прокуратура сьогодні є реформованою інституцією з чітко визначеними функціями відповідно до рекомендацій Ради Європи. Новостворені органи прокурорського самоврядування покликані забезпечити незалежність прокурорів, здійснювати добір і просування по службі на конкурсній основі, а також притягати порушників професійної етики до дисциплінарної відповідальності.

Я з гордістю підкреслюю роль, яку Рада Європи відіграла у всіх цих позитивних зрушеннях. Ми активно працювали з органами влади, надаючи експертні консультації та рекомендації з метою розробки та адаптації нормативної бази, а також активно підтримували її впровадження. Також надавалася широка підтримка з розбудови спроможності, аби підвищити рівень знань і навичок професійних юристів із застосування нових норм на практиці.

Проект добігає кінця, але Організація готова, згідно з пріоритетами Плану дій Ради Європи для України на 2018– 2021 роки, надавати подальшу підтримку Україні в цій сфері.

Мортен Енберг,

Голова Офісу Ради Європи в Україні

Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні

Тривалість: вересень 2015 р. – червень 2019 р. (46 місяців)

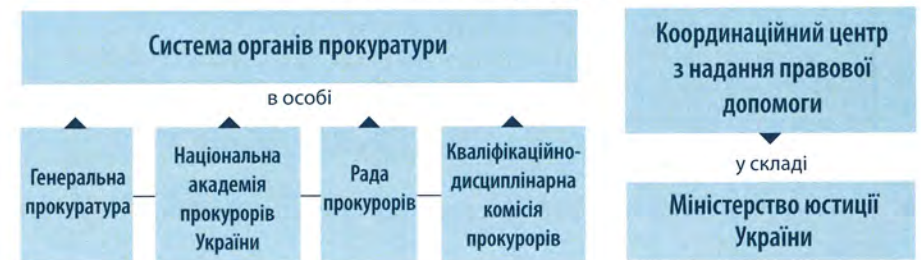
Бюджет: 2.9 млн євро

Донор: Уряд Данії

Призначенням цього Проекту було надати допомогу українській владі у забезпеченні ефективного функціонування системи кримінальної юстиції в Україні відповідно до європейських стандартів у сфері прав людини. Він був частиною тривалої співпраці Ради Європи з Україною у виконанні нею зобов'язань як держави-учасниці Організації. Діяльність Проекту ґрунтувалася на досягненнях попередніх проектів Ради Європи зі співробітництва з Україною в підтримці реформи кримінального правосуддя в країні.

У 2013–2015 роках Рада Європи з успіхом підтримала Україну в проведенні важливих політичних, конституційних, а також основних правових та інституційних реформ у сфері кримінального правосуддя. Зокрема, набрав чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс, а з 2013 року інституціоналізовано систему правової допомоги; у 2014–2015 роках ухвалено нові закони «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію» та «Про державне бюро розслідувань», розпочато відповідні інституційні реформи. З 2016 року діють рамкові стратегічні документи, такі як Стратегія реформування судоустрою на 2015–2020 роки, та внесені до Конституції України зміни щодо правосуддя.

Основні бенефіціари

Інші партнери: інші ключові організації сектору кримінальної юстиції України, Верховна Рада України та громадські організації.

Проект зосереджувався на наданні підтримки за такими напрямками:

Підсумок основних результатів за напрямками реалізації Проекту¹:

- ◆ Забезпечено більшу відповідність законодавчої та внутрішньої нормативно-правової бази діяльності інституцій-бенефіціарів стандартам Ради Європи;
- ◆ Підвищено спроможність як органів прокуратури, так і системи правової допомоги у здійсненні інституційних та функціональних реформ;
- ◆ Підвищено спроможність системи безоплатної правової допомоги із надання доступної та якісної правової допомоги;
- ◆ Створені та діють органи прокурорського самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури, зміцнені гарантії незалежності, які забезпечують їхнє ефективне функціонування;
- ◆ Запроваджено нові механізми та підходи у кадровій роботі в органах прокуратури;

¹ Див. повний перелік досягнень на с. 17

- ◆ Подальший розвиток отримали системи й механізми управління знаннями як в органах прокуратури, так і в установах, що надають правову допомогу;
- ◆ Поглиблено навички та знання, що забезпечують кращий захист прав людини в практиці роботи органів прокуратури та надання правової допомоги ;
- ◆ Підвищено прозорість діяльності основних установ партнерів і зміцнено довіру населення до них;
- ◆ Додатково розширені можливості механізмів контролю за реформами та співпраці між органами влади та громадянським суспільством.

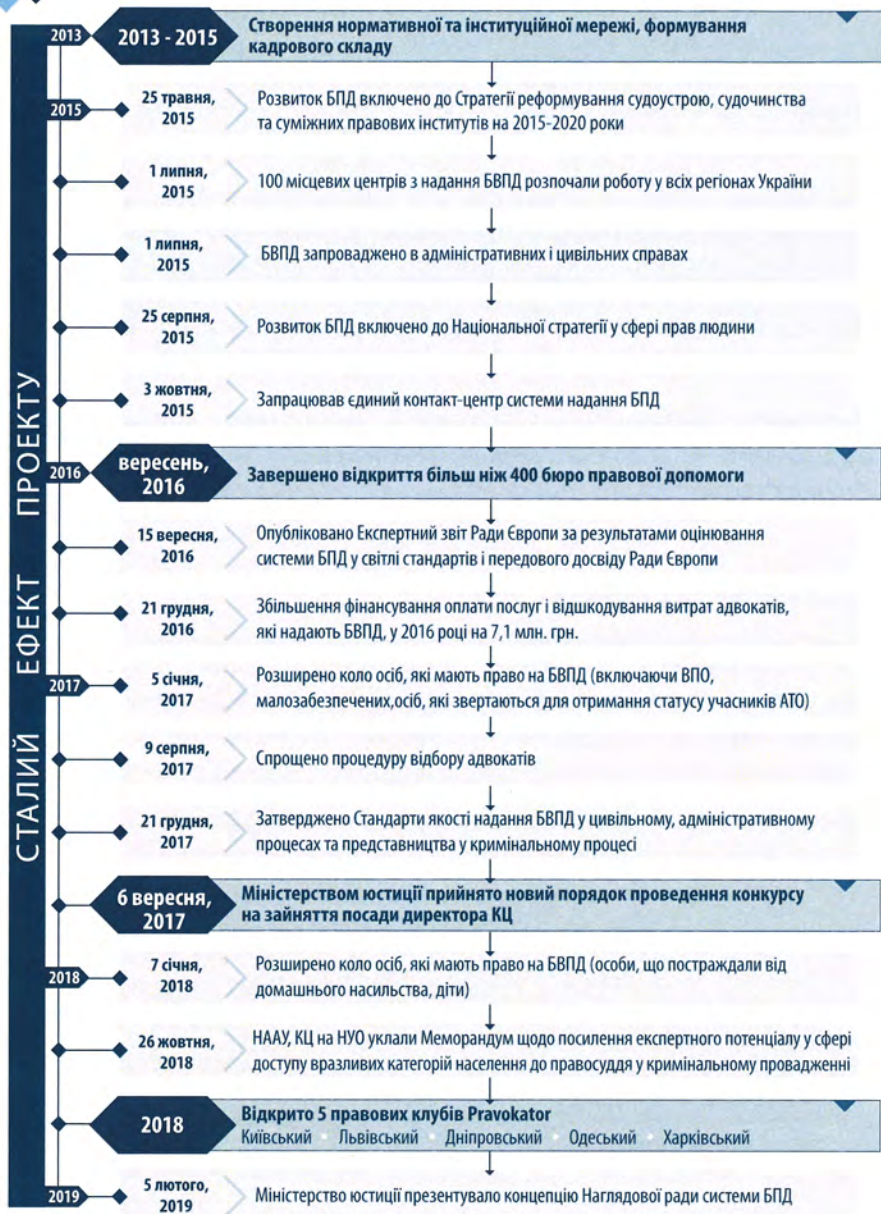
Досягнення мети Проекту

Органи прокуратури та система безоплатної правової допомоги в Україні використовують підвищений інституційний та професійний потенціал для впровадження реформи кримінальної юстиції, забезпечуючи повну відповідність стандартам Ради Європи.

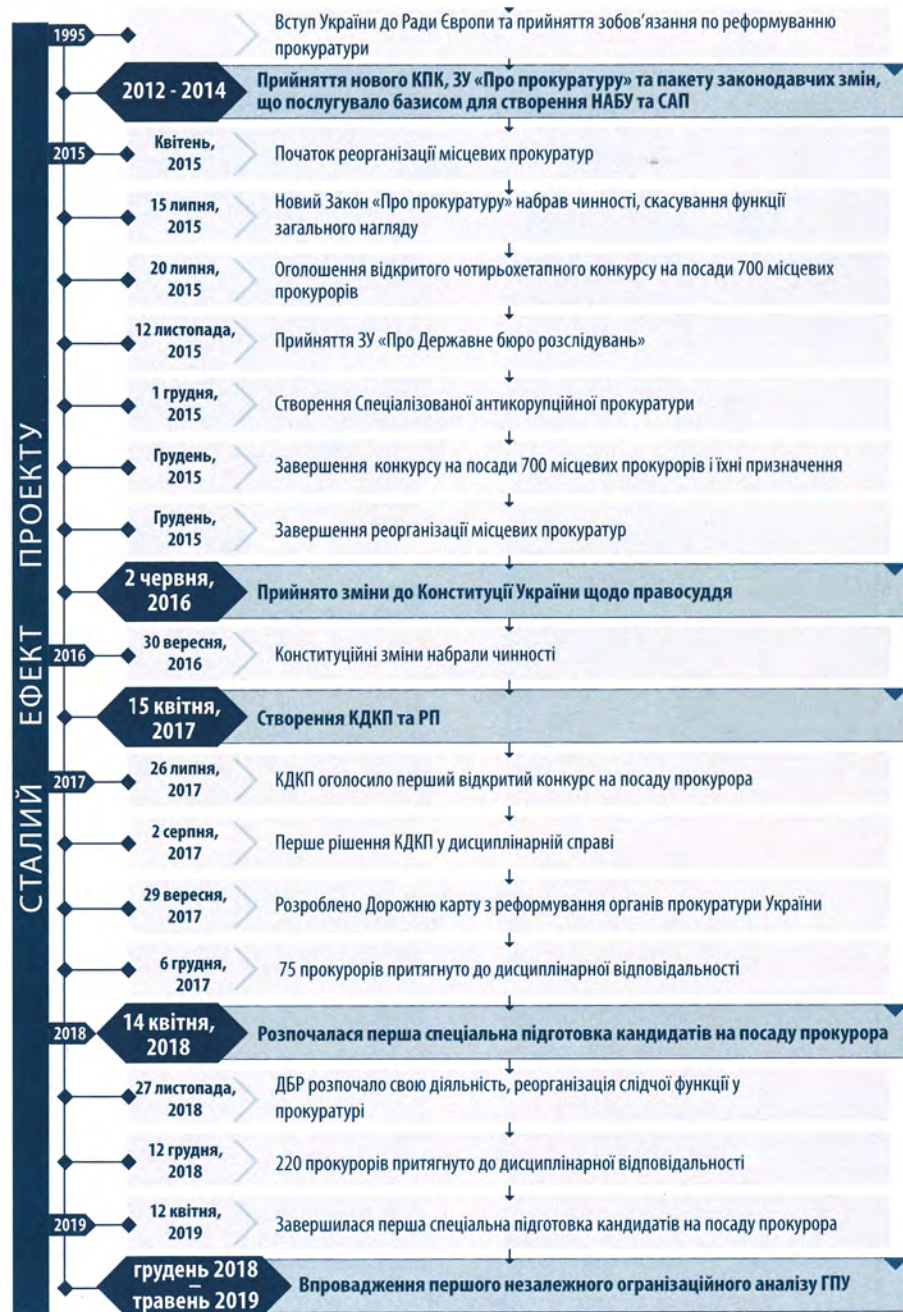
Досягнення мети проекту сприятиме подальшому демократичному розвитку України шляхом розбудови системи кримінальної юстиції, для якої характерні такі риси:

- ◆ справедливість, дієвість, забезпечення поваги до прав людини та основоположних свобод;
- ◆ ефективність у боротьбі зі злочинністю;
- ◆ недопущення корупції та відповідальність на інституційному й особистому рівнях;
- ◆ довіра громадськості.

Хронологія реформи системи БПД

Хронологія реформи прокуратури

Віталій Касько

Тренінг тренерів для системи БПД
Буковель, 2018 р.

**ГПУ та органи прокурорського
самоврядування**

Зустріч високого рівня у Страсбурзі
Франція, 2018 р.

Юрій Луценко та Мортен Енберг

Прес-конференція з нагоди початку
організаційного аналізу ГПУ
м. Київ, 2018 р.

**Генеральна прокуратура
України**

Навчальний візит до Парижа та Бордо
Франція, 2017 р.

**Михайло Місюра
та Лариса Денисенко**

Конференція з нагоди відзначення першої
річниці діяльності органів прокурорського
самоврядування
м. Київ, 2018 р.

**Олександра Яновська, Андрій
Куликов та Андрій Вишневський**

Відкриття проекту «Подальша підтримка
реформи кримінальної юстиції в Україні»
м. Київ, 2015 р.

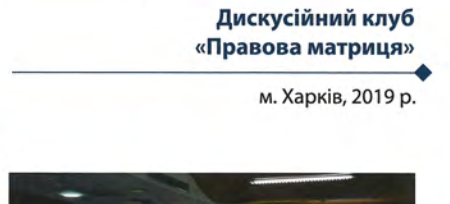
**Олександр Банчук
та професор Алан Патерсон**

Відкриття проекту «Подальша підтримка
реформи кримінальної юстиції в Україні»
м. Київ, 2015 р.

**Кетеван Цхомелідзе
та Олексій Бонюк**

Тренінг для системи БПД
Київ, 2018

**Дискусійний клуб
«Правова матриця»**

м. Харків, 2019 р.

**Семінар на тему міжнародного
співробітництва у кримінальних
справах**

м. Київ, 2017 р.

Мортен Енберг та Віталій Грушковський

Підписання договору про передачу відеообладнання КДКП
м. Київ, 2019 р.

Валерія Лутковська

Тренінг для правових клубів PRAVOKATOR на тему прав людини
м. Київ, 2019 р.

Тренінг для тренерів на тему стандартів ЄКПЛ та взаємної правової допомоги для співробітників прокуратури

м. Київ, 2018 р.

Віктор Шемчук і Микола Паламарчук

Конференція з нагоди відзначення першої річниці діяльності органів прокурорського самоврядування
м. Київ, 2018 р.

Крістос Джакомопулос, Дмитро Кулеба та Режі Брія

Зустріч високого рівня ГПУ та органів прокурорського самоврядування
м. Страсбург, 2018 р.

Іван Ліцина, Тигран Карапетян та Ольга Варченко

Експертний круглий стіл на тему виконання рішень щодо ст. 2 та 3 ЄКПЛ
м. Київ, 2018 р.

Навчальний візит представників системи БПД, НААУ та громадянського суспільства до Лондону

Сполучене Королівство, 2019 р.

Світлана Маліновська та Микола Сіома

Тренінг для адвокатів,
м. Київ, 2018 р.

Михайло Лошицький

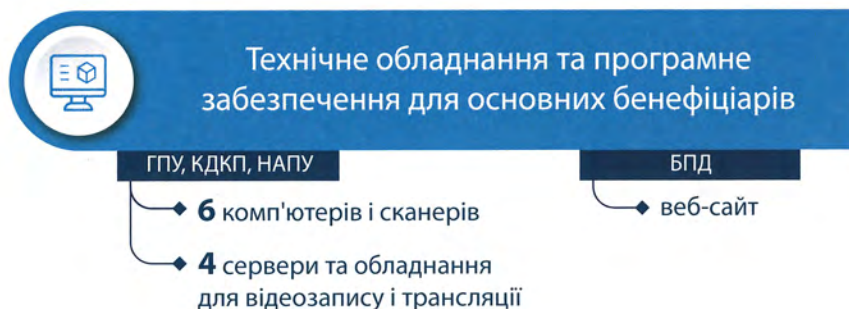
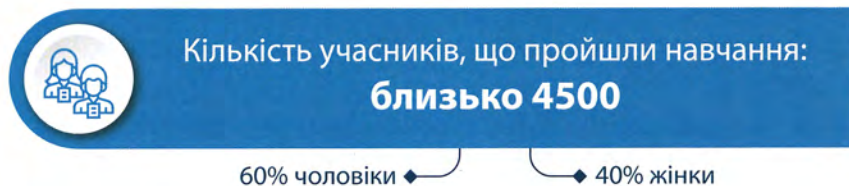
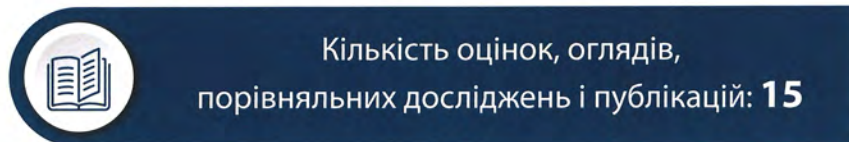
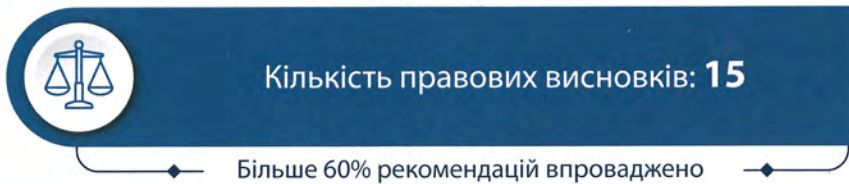
Зустріч щодо передачі ІТ-обладнання НАПУ
м. Київ, 2018 р.

Джеремі Макбрайд та Олександр Дворніченко

Тренінг для прокурорів із застосування практики ЄСПЛ
м. Київ, 2018 р.

Діяльність проекту в цифрах

Ключові досягнення

А. Стратегічні, законодавчі та інституційні реформи

Система органів прокуратури

- ◆ Прокуратура – серед пріоритетів Планів дій РЕ для України на 2015–2017 та 2018–2021 роки
- ◆ Прокуратура – серед пріоритетів Стратегії у сфері правосуддя і Національної стратегії з прав людини
- ◆ Розроблено першу дорожню карту реалізації реформи прокуратури
- ◆ Повне запровадження нової конституційної та нормативної бази для прокуратури, яка загалом відповідає стандартам РЕ
- ◆ Створені й діють органи прокурорського самоврядування та такі, що забезпечують діяльність органів прокуратури: Рада прокурорів України та Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів
- ◆ Діють нові механізми добору прокурорів та їхнього просування по службі
- ◆ Проведено перше зовнішнє незалежне організаційне оцінювання ГПУ / надано рекомендації

Безоплатна правова допомога

- ◆ БПД — серед пріоритетів Планів дій РЕ для України на 2015–2017 та 2018–2021 роки
- ◆ БПД — серед пріоритетів Кабінету міністрів та Національної стратегії з прав людини
- ◆ Інституційний розвиток системи БПД: 23 регіональних центри, 550 бюро
- ◆ Розширення сфери послуг БПД та категорій населення, що мають право на її отримання:
 - від початкового обмеження лише сферою кримінальних правопорушень і наданням вторинної правової допомоги — до цивільних та адміністративних питань і надання первинної правової допомоги
 - ВПО, малозабезпечені особи, жертви домашнього насильства, діти, особи, які подали заявки на отримання статусу учасників АТО
- ◆ Зміцнення інституційної незалежності системи БПД: Мін'юстом презентовано модель управління згідно з концепцією наглядової ради

В. Підвищення професійного рівня, ефективність і прозорість роботи

Поглиблено й закріплено навички та знання, що забезпечують кращий захист прав людини в практиці роботи органів прокуратури та надання правової допомоги

Система органів прокуратури

- ◆ В НАПУ створено відділ дослідження проблем прокурорської діяльності у сфері міжнародного права та впровадження практики ЄСПЛ.
- ◆ Здійснено перше оцінювання впливу прокурорської підготовки, НАПУ забезпечено відповідними методологією та інструментами
- ◆ Курс HELP з питань ЄКПЛ інтегровано в навчальну програму спеціальної підготовки в НАПУ
- ◆ Поглиблено співпрацю між ГПУ та Урядовим уповноваженим у справах ЄСПЛ з питань виконання рішень

Безоплатна правова допомога

- ◆ Організаційно оформлено систему управління знаннями в сфері БПД: діють 5 міжрегіональних ресурсно-комунікаційних (правових) платформ PRAVOKATOR
- ◆ Запроваджено стандартизовані навчальні програми з прав людини для адвокатів, що надають БПД у кримінальних справах
- ◆ Додатково розширено професійні можливості мережі адвокатів-тренерів систем БПД

Наявні нові механізми та інструменти, що забезпечують високу якість наданих послуг та ефективну роботу

Система органів прокуратури

- ◆ Вперше в Україні проведено пілотне тестування загальних/аналітичних навичок в межах нового процесу добору кандидатів на посади прокурорів

Безоплатна правова допомога

- ◆ Ухвалено концепцію впровадження механізму забезпечення якості надання правової допомоги

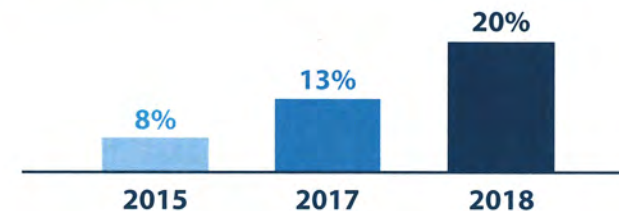
Система органів прокуратури

- ◆ Розроблено моделі компетенцій для категорій посад у місцевих прокуратурах
- ◆ Підтримка ІТ-можливостей ГПУ, КДКП, НАПУ:
 - надано обладнання для пілотної системи електронного документообігу в ГПУ
 - закуплено систему відеозапису і трансляції для КДКП
 - придбані сервери для НАПУ

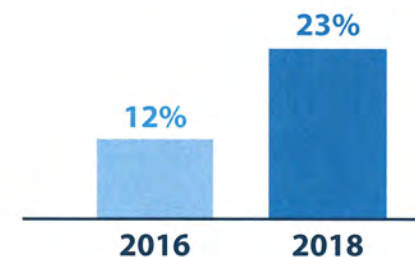
Безоплатна правова допомога

- ◆ БПД, НААУ та представники громадянського суспільства створили Комісію з експертно-правового аналізу. Пілотний проект – на етапі розробки
- ◆ Розбудовано спроможність системи БПД з оцінювання потреб/обізнаності про правову допомогу та проведення досліджень задоволеності клієнтів
- ◆ Створено новий веб-сайт БПД

Підвищено прозорість діяльності основних бенефіціарів
Рівень довіри до прокуратури

Поінформованість громадськості про послуги БПД

Стан виконання зобов'язань, узятих під час вступу до Ради Європи, та рекомендацій її моніторингових органів щодо реформування прокуратури

...37. Позитивним є те, що конституційними змінами Генеральну прокуратуру позбавили функції загального нагляду. Ця функція загального нагляду суперечила європейським стандартам і нормам. Таким чином, Україна виконала одне з решти своїх зобов'язань, узятих під час вступу до Ради Європи...

— резолюція ПАРЕ № 2145 від 25 січня 2017 року —

...Група експертів GRECO вітає той факт, що в результаті проведення нещодавніх реформ було впроваджено декілька важливих поправок, у першу чергу, скасування загальної наглядової функції прокуратури, що суперечило європейським стандартам... Крім того, в результаті реформи були введені положення для забезпечення незалежності прокурорів, більш конкретні критерії і процедури призначення прокурорів, визначення дисциплінарних заходів стосовно них, а також заходів для забезпечення самоврядування в органах прокуратури...

Звіт GRECO за результатами оцінки, IV раунд оцінювання, ухвалено на 76-му пленарному засіданні GRECO, Страсбург, 19–23 червня 2017 р.

Підвищення доступу до правової допомоги

Підвищення професійного рівня

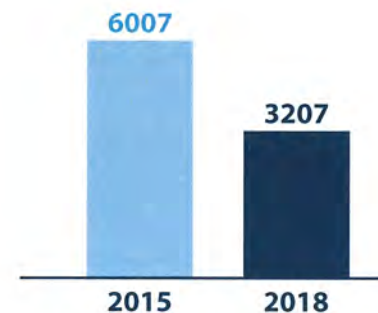
Українська делегація фахівців у сфері БПД була широко представлена на III міжнародній конференції з доступу до правової допомоги у системах кримінальної юстиції, що проходила в Тбілісі у 2018 році. Проект отримав таке повідомлення від одного з провідних світових експертів з питань правової допомоги Пітера ван ден Біггелара, який мав нагоду побачити українську делегацію на конференції:

Хотів би поділитися з вами, що був свідком відмінного виступу делегатів з України. Вони брали активну участь у декількох сесіях, і можна було відчутти, як добре їм все вдається, і як дедалі більше розвивається система правової допомоги. Було чудово стати свідком цих зрушень.

Надання повноважень агентам змін

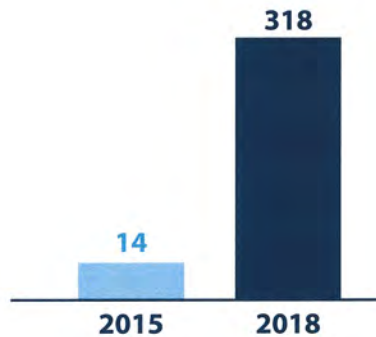
За результатами відкритого конкурсу до новоствореного Верховного Суду України в 2017 році: з 37 призначених суддів Касаційного кримінального суду, 7 суддів є національними експертами Проекту Ради Європи, включно з тими, що були членами національної мережі тренерів із застосування КПК у світлі ЄКПЛ, створеної за підтримки Ради Європи у співпраці з Національною школою суддів України та іншими міжнародними партнерами після набуття чинності КПК 2012 року.

Україна та Європейський суд з прав людини Подані до ЄСПЛ заяви щодо України²

² за винятком відхилених відповідно до Правила 37

Кількість рішень ЄСПЛ, виконаних Україною

Кількість зареєстрованих кримінальних проваджень у Єдиному реєстрі досудових розслідувань

Методи досягнення результатів

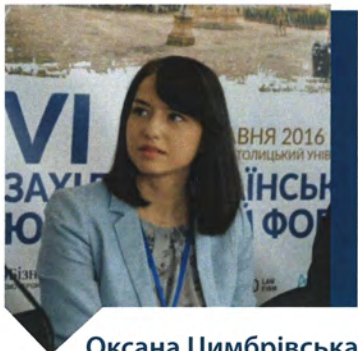
Методи діяльності Ради Європи

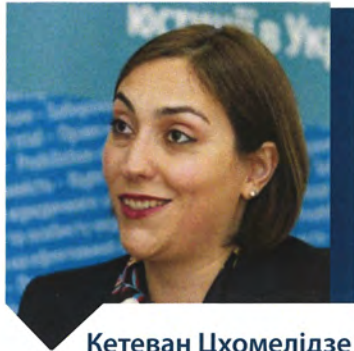
- ◆ Основні та рекомендаційні стандарти РЄ, внутрішній досвід та координація
- ◆ Юридичні висновки та порівняльний аналіз РЄ на основі досвіду 47 держав-членів
 - ◆ обмін передовим досвідом
 - ◆ технічний досвід — організаційні структури
- ◆ Організаційний та операційний розвиток:
 - ◆ IT/програмне забезпечення
- ◆ Розвиток професійної спроможності:
 - ◆ розроблення методик і навчальних планів
- ◆ Кампанії з підвищення обізнаності та комунікаційні кампанії
 - ◆ навчання стандартам ЄКПЛ: змішаний підхід – очне навчання та онлайн-курс HELP
- ◆ Відповідальність бенефіціарів
- ◆ Адвокація та політичний діалог
- ◆ Внутрішні та зовнішні комунікації, взаємодія та координація з іншими партнерами
 - ◆ мережа тренерів

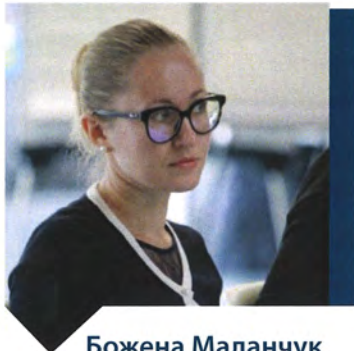
Олександр Дворніченко
Радник з правових питань

Оксана Цимбрівська
Радниця з правових питань

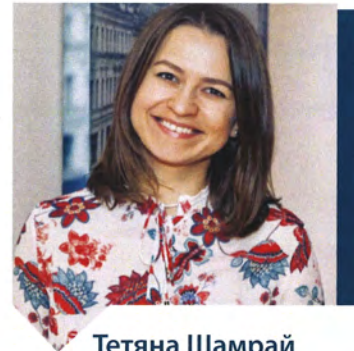
Кетеван Цхомелідзе
Менеджерка проекту

Божена Маланчук
Координаторка проекту

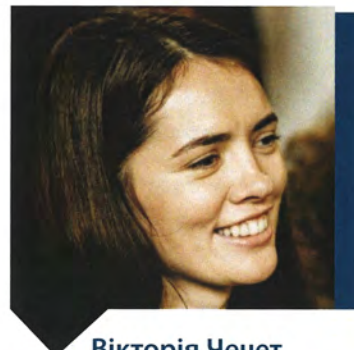
Ольга Дубінська
Радниця з правових питань

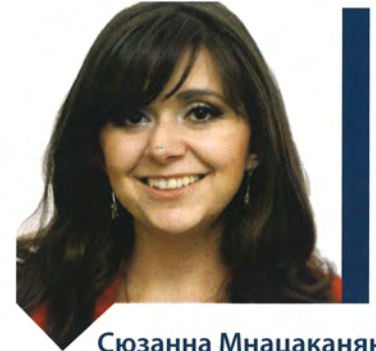
Тетяна Шамрай
Радниця з правових питань

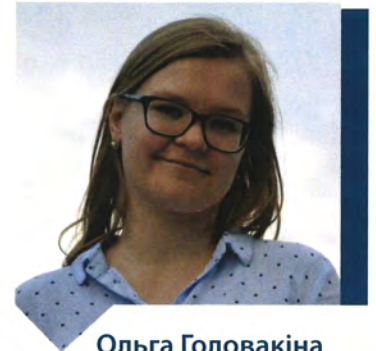
Юлія Скабовська
Асистентка проекту

Вікторія Чечет
Асистентка проекту

Сюзанна Мнацаканян
Спеціалістка проекту

Ольга Головакіна
Асистентка проекту

Сімона Іон Бодулеску
Асистентка проекту

Список аббревіатур і скорочень

- АТО** – Антитерористична операція в Україні
- БВПД** – Безоплатна вторинна правова допомога
- БПД** – Безоплатна правова допомога
- ВПО** – Внутрішньопереміщені особи
- ГПУ** – Генеральна прокуратура України
- ДБР** – Державне бюро розслідувань
- ЄКПЛ** – Європейська конвенція з прав людини
- ЄСПЛ** – Європейський суд з прав людини
- ЗУ** – Закон України
- КДКП** – Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів
- КПК** – Кримінальний процесуальний кодекс України
- КЦ** – Координаційний центр з надання правової допомоги
- Мін'юст** – Міністерство юстиції
- НААУ** – Національна асоціація адвокатів України
- НАБУ** – Національне антикорупційне бюро України
- НАПУ** – Національна академія прокурорів України
- НУО** – Неурядові (громадські) організації
- ПАРЄ** – Парламентська асамблея Ради Європи
- РЄ / Організація** – Рада Європи
- РП** – Рада прокурорів
- САП** – Спеціалізована антикорупційна прокуратура
- GRECO** – Група держав проти корупції, орган Ради Європи з антикорупційного моніторингу